

מסורת הש"ס

^[א] לעיל מ., ט. גיטין נב.;
^[א] ע"ז נט.; ד. [נכס"א: משומה, וכן להלן, ט.] וכן הגירסא במשנה שמשניות וכן איתא בהר"ש אבל בערוך ערך אגן ג' גרים אגן פי' ספל מלשון ורסם בלגנות וכן גרים הר"ף והרמב"ם ועי' ספא משה, ו. [וימא לו.], ^[א] נכס"א: משומה, וכן להלן, ט. [נכס"א: בגוי, ט.] ודברים יא, י. [נכס"א: התנין, ט.] כ"ל לאו לעבודת כוכבים, [נכס"א: משומה, וכן להלן,

גאון הש"ס

תוס' ד"ה ובשוק ב' ופירו' בירושלמי. פי' דכלאם הלכה א:

מוסף רש"י

ב' אוהזין בסכין. זה בראש וזה בקמו [לעיל ט.]. המטמא. טהרותיו של חבירו כגון תרומה [גיטין נב.], והמדמע. תרומה בחולין של חבירו ומפסידו שאסורו לזרס ולזך למוכרו לכהנים חול [גיטין נב.], ומתירין אותו. בהנאה [ע"ז טו.]. לא לתוך ימים. דלא לימרו לשר של ים הוא שחט [לעיל יב.]. ולא לתוך כלים. דלא לימרו הוילן ומקבל את הדם, ולזרקו לעבודת כוכבים הוא זרין [שם].

אכל זבח. דבר הזבח בסקין דהיינו בהמה דעוף מלוק הוא: ואי אין **אדם אוסר דבר שאינו שלו מאי אכירא**. דתני עוף אפי' בהמה נמי דהא לא פקע שם קדשים מיניה ומיהו איהו מיחייב משום עויד עבודת כוכבים דמ"מ אע"ג דלא מיתסרף מיפלח פלחא: **כיון דקניא ליה נפסרה**. שהרי הבעלים מתכפרים בה:

כדידיה דמאי. הלכך לא מצי למיתני שום זבח דאילו עולה מכפרת אעשהו וחטאת ואשם על חטאים ושלמים ושאר קדשים קלים ידידיה נינהו להכי נקט עוף ובחצי קנה פגום דמיחייב בשחיטת חוץ בזהוא פורתא דמיתסר ביה: **אחד לשום אחד מכל אלו**. אפילו בהמה דלאו ידידיה אלא דלידך ששחט לשום דבר כשר: **הטמא**.

טהרות של חבירו: **והמדמע**. תרומה בחולין של חבירו דמוחיל להו דמיבעי ליה לזבויניהו לכהנים דדמי תרומה דהיינו צול דלא חזו אלא לכהנים: **והמנסך**. יין של חבירו לעבודת כוכבים: **בשוגג**. שלא ידע שהיא תרומה ולא ידע שהוא נאסר בניסוך זה או כסבור יין שלו הוא: **פטור**. מלשלם. ואע"ג דמזיק בשוגג חייב כדקיימא לן [ב"ק דף כו.]. אדם מועד לעולם בין ער ובין יטן בין שוגג ובין מויד הכא היזק שאינו ניכר הוא ולא שמיה היזק ובמוזיד חייב לשלם דקנסיה רבנן ומשום דקס ליה בדרכה מיניה לא מיפטור ואע"ג דחייב מיתה משום עבודת כוכבים ואפילו לא התרו בו דלא מיקטיל קיימא לן [כתובות דף לז.]: חייבי מיתות שוגגין פטורין מלשלם הכא חייב אפי' אתרו ביה כדלוקימנא טעמא בנסכת גיטין [דף נב.]: משעה דאגבציה ע"מ לאוסרו מיחייב לשלומי ומתחייב בנפשו לא הוי עד שעת ניסוך: **שניסך**. שכשך ידו לתוכו לעבודת כוכבים: **שלא בפני עובדם כוכבים**. רבותא אשמועינן: **אסרו**. אף בהנאה דאדם אוסר דבר שאינו שלו: **ועוד שיכול לומר לו**. אפילו

ניסכו ואלעבודת כוכבים: **על כל הימנך נו'**. דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו: **לאונסי**. על כרחי שתאסר: **ורב נחמן ורב עמרם ורב יצחק אחרי נך**. הא דרב הונא תוקים כתנאי דהא ר' יהודה בן בבא פליג אבל מילתא דין לא תוקים כתנאי דאנן אמרינן שפיר אפילו לת"ק דאפילו לדידיה דאדם אוסר ה"מ עובד כוכבים אצל ישראל לזעורי לחצריה עביד ואין דעתו לעבודת כוכבים: **בישראל מומר**. וה"ה דמצי לאוקמא בדלית ליה שותפות בגוה כדלוקמיה אינהו לעיל השתא מיהא כיון דלתינן להכי דעובד כוכבים אוסר מוקמינן לה בגויה^[א] ואליבא דתנא קמא: **הסרו בו**. בישראל שלא ישחט לעבודת כוכבים ושחט לאחר שקבל התראה וקודם לכן לא היה בחזקת מומר: **מאי**. מי אסר או לא קבלת התראה שמתרין בו הוי יודע שאתה מוחרה על כך והתורה אמרה שאתה חייב מיתה והוא אומר יודע אני וע"מ כן אני עושה שאמות והכי אמרינן בסנהדרין [דף מה.]. מות יומתי^[א] עד שיתיר עצמו למיתה: **במתני' לשוך ימים**. דלא לימרו לשאר דימא קא שחט: **ולא לשוך הכלים**. שלא יאמרו מקבל דם לעבודת כוכבים הוא: **לשוך עוגה של מים**. גומא כמו עוגיות לגפנים דמ"ק [דף ג.]. לשון מורי. לישנא אחרינא לתוך העוגל והיא היא: **ובספינה**. יכול לשחוט על גב הכלים והדם שותת לתוך היס שלא לזללך את הספינה ולא מיחזי כשחט לתוך ימים: **אצל עושה גומא**. משמע שחט לתוכה ובגמרא פריך הא אמרת אין שחטין לגומא. וטעמא דגומא משום שהוא חוק הלדוקים^[א] לעבודת כוכבים:

יחקה

אסור היינו כמו שזכתן בהמה אצל לא כנגד העם שאם היו רואים אותו עושה בן צניעה^[א] היה שם חשד כמו בשוק אצל כאן הרואה שעושה צביתו אומר לנקר חצרו הוא עושה^[א] ומיהו צירושלמי יש דהך משנה פליג אדרב מההיא ונראה שאין הש"ס שלנו סובר בן מדלל הקשה ממתניתין לרב כמו שהקשה מוזג שבזאר ומשני תנאי היא בפרק במה אשה [שם דף סד.]: וכל הנהו דפריך לרב בפ"ק דמסכת ע"ז [דף יב.]. מי שנתפזרו לו מעותיו לפני עבודת כוכבים וישב לו קוץ ברגלו ומשני לכו קאמר צירושלמי דפליגי אדרב והא דאמר בפרק אע"פ [כתובות דף ס.]. לינור שעלו בו קשקשים בשבת ממעכו ברגלו צניעה^[א] בשבת ואינו חושש בזהוא נמי מודה רב דלא שייך שם חשד דהא מדאורייתא שרי למעכו לכתחלה בשבת:

השוואת פרק שני חולין

מא.

כיון דקניא ליה לבפרה בדידיה דמיא. והא דפריך בפרק בתרא דזבחים [דף קד.]. מוקלה ועבד אינו שלו הוא ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו ומוקי לה בקדשים קלים היינו כרב הונא דלעיל דלהני אמוראי דהכא ממוקמא אף בחטאת דכדידיה דמיא:

תא שמע ב' אוהזין בסכין ושוחטין בו'. משמע הכא דרב הונא ועולא דלעיל [דף מ.]. אסרי אף להדיטו דהך דשנים אוהזין וההיא דר' יהודה בן זמירא ורבנן דבסמוך איירי אף להדיטו ומשמע דלדידהו ניחא והשתא הא דמיייתי ראייה בפרק רבי ישמעאל [ע"ז דף נד.]: מכלים שהניח המלך אחו דאמר מר הכננוס שגנוזם והקדישו אחרים תחתם הוי אסור אף להדיטו ומימיה דהתם לעיל בזהוא פירקא [דף נז.]: צעי מיניה ר' יוסי בן שאול מרבי כלים שנשתמשו בהן בצית חוניו מהו ששתמשו בהן בזהמ"ק אליבא דמ"ד עבודת כוכבים הוא לא תיבעי לך דהשתא להדיטו אסירי כו' ומסיק דאסורין ודריש ליה מקרא דהכננוס שגנוזם ומה ראייה היא התם אסירי אף להדיטו כלים שהניח אחו והנך דצית חוניו שרו להדיטו למ"ד^[א] לעבודת כוכבים הוא וי"ל דקרא דכל הכלים ודאי איירי לגזוה ומיייתי מיניה ראייה לעולא דכיון דאסירי אע"פ שלא עשה בהן אחו שום שניי אלא שנשתמש בהן לעבודת כוכבים א"כ היכא דעביד מעשה גמור שמתחיל לשחוט בהמההא אית לן למימר דאסור אפילו להדיטו: **ת"ש המטמא והמדמע והמנסך בו'**. למ"ד בהניזקין [גיטין דף נב.]: מנסך ממש פריך וא"ת ומאי קא משני דאית ליה שותפות בגוה הא אמר התם למ"ד דמנסך ממש לא צעי למימר מערב משום דהיינו מדמע וכיון דלוקמיה דאית ליה שותפות בגוה ולא נאסר חלק חבירו אלא משום שמערב בשלו וא"כ הא אכתי היינו מדמע וי"ל דמכל מקום קמ"ל דאף על גב דחייב

מיתה לא אמרינן קס ליה בדרכה מיניה כדאמרינן התם ואי לא תנא מדמע הוה אמרינא דבדבר מועט לא מיחייב: **לא בלא במינך שתאסר ייני לאונסי**. תימיה דמשמע הכא דר' יהודה בן זמירא שרי לזבויי לכל עובד כוכבים שירצה מטעם דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו ובמס' ע"ז פ' ר' ישמעאל [דף נט. ושם ד"ה אמר] משמע דלא שרי לזבויי אלא לההוא עובד כוכבים דנסכיה דמיניה מייתי ראייה אהא דקאמר התם האי עובד כוכבים דנסכיה לחמריה דישראל אע"ג דאסור בהנאה למשקל דמי מההוא עובד כוכבים דנסכיה שרי דמקבלא קלייה וי"ל דהכי מייתי התם כיון דר' יהודה בן זמירא שרי לזבוייה לכל עובד כוכבים שירצה לרבנן נמי דפליגי עליה שרי לזבוייה לההוא עובד כוכבים דנסכיה: **בישראל מומר**. פי' בקונטרס דה"ה דהוה מצי לאוקומי דאית ליה שותפות בגוה כדלוקים לעיל וקשה דא"כ אמאי חזר והקשה קושיות שכבר תיךן אלא נראה דאף על גב דאית ליה שותפות בגוה אכתי איכא למימר לזעוריה קמיכוין: **הכא נמי בישראל מומר**. להנך אמוראי הוה מצי למימר בהניזקין [גיטין דף נב.]: מנסך היינו שנגע בו:

אין שוחטין לתוך הגומא. אומר רבינו תם דהיינו גומא נקיהה דנראה כמקבל דם לעבודת כוכבים וקשה דאם כן בלא עושה לו מקום חוץ לגומא^[א] איכא תקנה לנקר חצרו ולפיכך עוב לימר מלשחוט אפילו לתוך גומא שאינה נקיה:

ובשוק לא יעשה בן. אע"ג דאמר רב [שבת דף סד.]: כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים

אסור היינו כמו שזכתן בהמה אצל לא כנגד העם שאם היו רואים אותו עושה בן צניעה^[א] היה שם חשד כמו בשוק אצל כאן הרואה שעושה צביתו אומר לנקר חצרו הוא עושה^[א] ומיהו צירושלמי יש דהך משנה פליג אדרב מההיא ונראה שאין הש"ס שלנו סובר בן מדלל הקשה ממתניתין לרב כמו שהקשה מוזג שבזאר ומשני תנאי היא בפרק במה אשה [שם דף סד.]: וכל הנהו דפריך לרב בפ"ק דמסכת ע"ז [דף יב.]. מי שנתפזרו לו מעותיו לפני עבודת כוכבים וישב לו קוץ ברגלו ומשני לכו קאמר צירושלמי דפליגי אדרב והא דאמר בפרק אע"פ [כתובות דף ס.]. לינור שעלו בו קשקשים בשבת ממעכו ברגלו צניעה^[א] בשבת ואינו חושש בזהוא נמי מודה רב דלא שייך שם חשד דהא מדאורייתא שרי למעכו לכתחלה בשבת:

ורבי

עין משפט ונר מצוה

קמא א מיי פי"ב מהל' שחיטה הל' כא סמג עשין סג טוש"ע י"ד סי' ה סעיף ג:

קמב ב מיי פי"ז מהל' חובל ומויק הלכה ג ג סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' שפה סעיף א: **קמג** ג מיי שם הל' ו טוש"ע שם סעיף ג:

קמד ד מיי פי"ג מהל' מאכלות אסורות סמג לאזין קמח טוש"ע י"ד סי' קלג סעיף א: **קמה** ה (מיי פי"ב מהל' שחיטה) [מיי פי"ז מהל' חובל ומויק הל' ו] סמג עשין סג טוש"ע י"ד סי' ד סעיף ד וחי' קמה סעיף ח:

קמו ו מיי פי"ב מהל' שחיטה הל' כא ופי"ח מהל' ע"ז הל' א ופי"ז מהל' חובל הל' ו סמג עשין סג טוש"ע י"ד שם וטוש"ע ח"מ סי' שפה סעיף ג:

קמו ז ח ט מיי פי"ז מהל' חובל הל' ו סמג עשין ע טוש"ע שם: **קמזח** י מיי פי"ב מהל' שחיטה הל' ה סמג עשין סג טוש"ע י"ד סי' יא סעיף ג:

קמב כ מיי שם הל' ו טוש"ע שם סעיף ד:

קג ל מיי שם הל' ה סמג שם טוש"ע י"ד סי' יב סעיף ח:

שיטה מקובצת

^[א] ועוד שיכול לומר לו אפי' ניסכו בפני עבודת כוכבים: ^[א] וקשה דאי' בלא עושה לו מקום חוץ לגומא לנקר חצירו איכא תקנה ולפיכך:

רבינו גרשום

מהו דתימא כיון דקניה ליה כו': ואי אמרת אין אדם אוסר דבר שאינו שלו אפי' חטאת בהמה [נמי]. הא לא מצי אסר הכחן שאינו שולו: המטמא והמדמע. כלומר טימא טהרותיו של חבירו מדמע חולין של חבירו עם תרומה שהפסידו ממנו שתרומה אינה ראויה לישראל: והמנסך. כלומר שניסך יינו לעבודת כוכבים אבל ישראל לעצור קא מיכוין ואין אסור: התרו בו וקבל התראה מהו. כלומר את אמרת דישראל לעצורי קא מיכוון [והיאך הדין אם] התרו בו אל תנסך לעבודת כוכבים שאם אתה עושה כן חייב מיתה אתה: קבל התראה. ואמר אני יודע אעפ"כ אני עושה מהו יכול לאסור אי לא: